

Makale Türü: Araştırma
Gönderim Tarihi: 01 Haziran 2023
Kabul Tarihi: 21 Haziran 2023

TÜRKİYE’DE VİYOLONSEL ALANINDA YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR İNCELEME (1992-2021)*

A REVIEW ON GRADUATE THESIS PUBLISHED IN THE FIELD OF VIOLONCELLO IN TURKIYE (1992-2021)

Enes Furkan DANACI¹- 0000-0001-6600-5291

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye’de viyolonsel alanında yapılan lisansüstü tezlerin belirli ölçütler doğrultusunda incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmış, elde edilen veriler döküman analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Viyolonsel alanı ile ilgili çalışmalar, Yükseköğretim Kurulu’nun Ulusal Tez Merkezi veri tabanı üzerinden, tarama bölümünde “Tez Adı” seçilerek “viyolonsel-çello” kelimeleri ile taranmıştır. Bu tarama sonucunda 1992-2021 yılları arasında yayımlanan, 135 adet yüksek lisans, 22 adet doktora ve 26 adet sanatta yeterlik tezi olmak üzere toplam 183 adet teze ulaşılmıştır. Bu lisansüstü tezlerin, yayın yılları, türleri, enstitüleri, danışman unvanları, yazıldığı üniversiteler, konu alanları ve yöntemleri gibi değişkenler istatistiksel analizler ile birlikte incelenmiş, elde edilen veriler analiz edilerek tablo ve grafikler kullanılarak açıklanmıştır. Araştırmada viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çoğunluğunu “eser-etüt analizi” konusundaki çalışmaların oluşturduğu, tezlerin en çok 2019 yılında yazıldığı, bu alanda tezlerin en çok nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yazıldığı ve tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans tezlerinden oluştuğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Viyolonsel, Çello, Yaylı Çalgı, Lisansüstü Tezler*

¹ Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, enesfurkan.danaci@inonu.edu.tr
Bu çalışma, 3. Uluslararası Müzik Araştırmaları Öğrenci Kongresi’nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

ABSTRACT

This study has been carried out with the aim of examining postgraduate theses in the field of cello in Türkiye in accordance with certain criteria. Qualitative research design was used in the study, and the obtained data were analyzed by document analysis method. Studies in the field of cello have been scanned with the words "violoncello-cello" by selecting "Thesis Name" in the scanning section of the National Thesis Center database of the Council of Higher Education. As a result of this scanning, in total 183 theses, 135 of which are master's, 22 of them doctoral, and 26 of them proficiency in art, published between 1992-2021 have been reached. Variables such as publication years, types, institutes, advisor titles, universities, subject areas and methods of these postgraduate theses have been examined together with statistical analyzes, the data obtained has been analyzed and explained using tables and graphics. In the research, it was determined that the majority of the postgraduate theses in the field of cello were composed of studies on "work-study analysis", the theses were mostly written in 2019, the theses in this field were mostly written using qualitative research methods, and the majority of theses were master's theses.

Keywords: *Violoncello, Cello, String Instrument, Postgraduate Theses*

1. GİRİŞ

Türkiye’de viyolonsel eğitimi, genellikle resmi eğitim, akademik çalışma ve deneyim yaratma basamaklarını içeren özengen ve mesleki müzik eğitimi türleri içerisinde gerçekleşen bir eğitimidir. Birçok üniversite, kolej, özel müzik okulunda veya bireysel olarak alınan özel dersler, özengen viyolonsel eğitimi içerisinde yer alır. Bu programlarda öğrenci, bireysel dersler, toplu çalma, müzik teorisi, müzik tarihi ve performans imkânlarını içeren bir eğitim alır. Güzel sanatlar liseleri, eğitim fakülteleri, güzel sanatlar fakülteleri, devlet konservatuarları, müzik ve sahne sanatları fakülteleri içerisinde verilen viyolonsel eğitimi ise mesleki müzik eğitimi içerisinde yer almaktadır. Bu eğitim ortamlarında öğrenci viyolonsel ile ilgili mesleki anlamda, müzik teorisi, besteleme, müzik tarihi ve çalgı ile ilgili konularda özengen müzik eğitime göre çok daha kapsamlı bir eğitim alır.

Birel’ (2014) göre mesleki viyolonsel eğitimi süreci, lise kademesindeki eğitimlerini tamamlayan öğrencilerin, özel yetenek giriş sınavları ile öğrenci alan kurumlara başvurarak sınav aşamalarından başarılı olmaları ile başlar. Bu aşamadan sonra öğrenci bireysel çalgı seçimini yapar veya önceden seçtiği çalgısına yönelik eğitim almaya devam edebilir. Demirbatır’a (1998) göre giriş yetenek sınavını başarı ile geçmiş olan öğrenciler fiziksel özellikleri ve istekleri göz önüne alınarak viyolonsel öğrencisi olarak belirlenirler. Öğrenciler lisans düzeyinde 4 yıllık eğitim süreci içerisinde mesleki düzeyde viyolonsel eğitimi alırlar.

Viyolonsel eğitimi, lisans derecesinden sonra lisansüstü eğitim içerisinde de devam eder. Öğrenciler lisansüstü eğitim düzeyine kadar, viyolonsel ile ilgili gerekli donanımlara sahip bir konuma gelir ve yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlik programlarında aldıkları eğitimi bilimsel bir temele dayandırırılar.

Üniversiteler, bilginin üretildiği, bilimsel araştırmaların gerçekleştiği, toplumun bilimsel araştırma ihtiyacını karşılamak amacıyla oluşturulmuş, ulusal ve evrensel gelişmeye katkıda bulunan kurumlardır. Bilgi üretmek görevini taşıyan üniversiteler, eğitim sistemi içerisinde en üst kademede bulunmaktadır (Tuzcu, 2003). Üniversiteler, öğrencilerin birçok açıdan

gelişimini sağlayıp, toplumun ihtiyacı olan donanımlı insan gücünü yetiştirerek sosyo-ekonomik kalkınmaya katkı sağlamaktadır (Aydınlı Gürler, 2021).

Lisansüstü eğitim, yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik ve tıpta uzmanlık basamaklarını içermektedir (Aydınlı Gürler, 2021). Toplumların ihtiyaç duyduğu araştırmacı ve bilim insanı yetiştirmek amacı ile oluşturulmuş bir eğitim programıdır (Karaman ve Bakırcı, 2010). Lisans derecesinden mezun olmuş, lisansüstü eğitim için gereken şartları taşıyan öğrenciler istekleri doğrultusunda lisansüstü eğitim alabilirler. Ülkemizde lisansüstü eğitim Yükseköğretim Kurumları bünyesinde yer alan enstitülerde yürütülmektedir. (Aydınlı Gürler, 2021). Öğrenciler, enstitülerce verilen yüksek lisans veya doktora eğitimi ile belirli alanlarda uzmanlaşabilirler (Karaman ve Bakırcı, 2010). Bu öğrenimler, uygulama eğiliminde olan öğrencilere özgü bir seçenektir. Günümüzde, akademik bir unvana sahip olabilmek, ders verebilmek ve bilimsel araştırma yapabilmek için lisansüstü eğitim gerekmektedir (Yılmaz, 2008). Üniversitelerdeki lisansüstü eğitim çalışmaları, bilimsel araştırmaların gerçekleştirildiği, bilginin araştırılıp üretildiği çalışmalardır. Bu düşünceden yola çıkarak lisansüstü eğitim büyük bir öneme sahiptir.

Bilimsel araştırma, bilimsel yöntem ve ilkeler aracılığı ile bilgiyi çoğaltmak, sorunları çözmek veya belirli soruları cevaplamak için araştırmacılar tarafından yürütülen sistematik bir araştırmadır. Belirli bir alanda yeni yönelimler oluşturmak ve bilgi birikimine katkı sağlamak için kanıt toplama, analiz etme ve yorumlama aşamalarına dayalı bir süreçtir. Nihai amacı, dünya görüşümüzü geliştirmek, yeniliğe yönlendirmek ve karmaşık problemleri çözüme kavuşturma yeteneğimizi geliştirmektir.

Lisansüstü çalışma yapmak, belirli bir süre içerisinde geniş çaplı bir araştırma yaparak rapor hazırlama becerisi kazandırmak ve bu beceriyi geliştirmektir (Bakioğlu ve Gürdal, 2001). Herhangi bir bilim dalı içerisinde yapılmış olan araştırmaların niceliği ve niteliğine yönelik bilgiler, o alan ile ilgili detaylı bilgiler sunmaktadır (Yıldız, 2004). Bilimsel çalışmalar içerisinde tezler önemli bir yere sahiptir. Bilim ve sanat dalları içerisinde oluşturulan lisansüstü tezlerin bilimsel bir temele dayalı olup alana yenilik getirmesi beklenmektedir.

Tereci ve Bindak'a (2019) göre lisansüstü çalışmalar akademik olarak bir bilimin ilerlemesinde önemli bir role sahiptir. Lisansüstü çalışmalar, mevcut sorunları ortaya koyar ve bu sorunlarla ilgili çözüm üretebilir.

Müzik araştırmaları içerisinde yer alan ve yaylı algılar grubunun bir alt dalını oluşturan viyolonsel alanında yapılan akademik çalışmaların sayısı sürekli bir artış göstermektedir. Bu nedenle bu alanda araştırma yapacak olan lisansüstü öğrencilerine veya bilimsel araştırmacılara güncel verilerin sunulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bugüne kadar yapılan lisansüstü çalışmalarla ilgili araştırmalara yönelik bir döküman analizi çalışması, araştırmacılara gelecekte yapmayı planladıkları çalışmalar hakkında detaylı bilgi verebilir, yeni çalışmaları destekleyerek araştırmacıların farklı bakış açılarına sahip olmasını sağlayabilir.

İlgili literatür incelendiğinde müzik ile ilgili lisansüstü tezlerin benzer şekilde taranıp raporlandığı bilinmektedir. Danacı ve iftci (2022), Türkiye'de yaylı algılar alanında yapılmış lisansüstü tezleri çeşitli kriterlere göre incelemişlerdir. Aydınlı Grlr (2021), Türkiye'de 2010-2020 yılları içerisinde müzik ğretmenliği programları dahilinde yapılan araştırmaları incelemiştir. Ksreli (2020), Türkiye'de ses eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezleri incelemiştir. Sonsel (2018), Türkiye'de 1994-2017 yılları arasında Viyola alanında yazılmış lisansüstü tezlerin incelemiştir. Alyrk (2016), Türkiye'de gitar alanında yapılan lisansüstü tezleri bir bibliyografya çalışması şeklinde incelemiştir. Yapalı (2015), Türkiye'de 1987-2014 yılları içerisinde flüt ve flüt eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezleri incelemiştir. Yıldırım Orhan (2012), Türkiye'de viyolonsel üzerine yapılan lisansüstü tezleri incelemiştir. Karkın (2011), müzik bilimlerinde yazılmış olan lisansüstü tezleri incelemiştir. Genel Ataman (2009) Türkiye'de flüt algısı üzerine yapılan tezleri incelemiştir. Sağer (2005), müzik ğretmenliği programları içerisinde yapılan tezleri enstitüler açısından incelemiştir. Demirbatır (2001), müzik alanında yapılmış yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezlerini bibliyografya çalışması şeklinde incelemiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ülkemizde viyolonsel ile ilgili yapılmış çalışmalar, müzik alanındaki çalışmalar arasında yer almaktadır. Bu alanda yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesinin, bu tür çalışmaların belirli zaman aralıklarıyla yapılarak güncelliğinin sağlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda araştırma, Türkiye’de viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli kriterlere göre değerlendirilmesini amaçlamaktadır.

Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin tez türlerine göre dağılımı nasıldır?
2. Viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
4. Viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
5. Viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin danışman unvanına göre dağılımı nasıldır?
6. Viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin yöntemlere göre dağılımı nasıldır?
7. Viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin konulara göre dağılımı nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1. Desen

Araştırmada viyolonsel alanında geçmişten bugüne kadar yazılmış tezleri belirli kriterler dahilinde toplayıp, tez türü, yayın yılı, üniversite ve enstitü isimleri, danışman unvanı, yöntem ve konu alanları gibi değişkenlere göre irdeleyip açıklamayı hedeflediği için nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmada ulaşılan veriler döküman analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Döküman analizi, “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 189).

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de yaylı çalgılar alanında yapılan lisansüstü tezler, örneklemine ise Türkiye’de 1992-2021 yılları içerisinde viyolonsel çalgısı üzerine yapılan

lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Çalışma dahilinde ilgili literatür, Ulusal Tez Merkezi (tez.yok.gov.tr 23.11.2022) veri tabanı taranarak incelenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

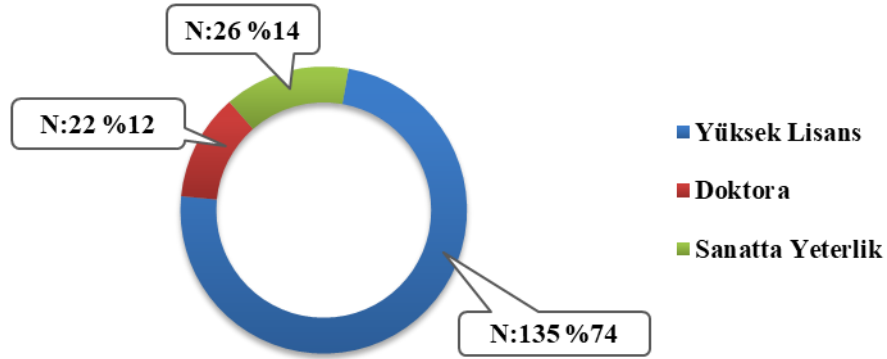
Viyolonsel alanı ile ilgili çalışmalar, Yükseköğretim Kurulu'nun Ulusal Tez Merkezi veri tabanı üzerinden, tarama bölümünde “Tez Adı” seçilerek “viyolonsel-çello” kelimeleri ile taranmıştır. Bu tarama sonucunda 1992-2021 yılları arasında yayımlanan, 135 yüksek lisans, 26 sanatta yeterlik ve 22 doktora tezi olmak üzere toplam 183 adet lisansüstü tez çalışmasına ulaşılmıştır. Bu lisansüstü tezlerin, yayın yılları, türleri, enstitüleri, danışman unvanları, yazıldığı üniversiteler, konu alanları ve yöntemleri gibi değişkenler istatistiksel analizler ile birlikte incelenmiş, ulaşılan veriler analiz edilerek tablo ve grafikler ile açıklanmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada incelenen tezlere ilişkin elde edilen veriler SPSS ve Excel programı kullanılarak analiz edilmiş, betimleyici istatistikler ve frekans/yüzdeden yararlanılarak tablolaştırılmış, grafikler oluşturulmuş ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

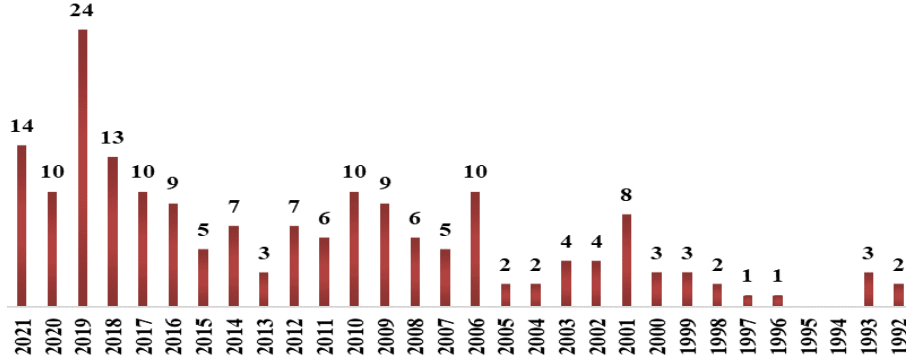
Grafik 1. Viyolonsel Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Tez Türlerine Göre Dağılımı

Grafik 1 incelendiğinde viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin %74'ünün yüksek lisans, %14'ünün sanatta yeterlik ve %12'sinin doktora tezi olduğu görülmüştür. Enstitü kontenjanlarının fazla olması ve başvuru şartlarının diğer lisansüstü derecelere göre daha

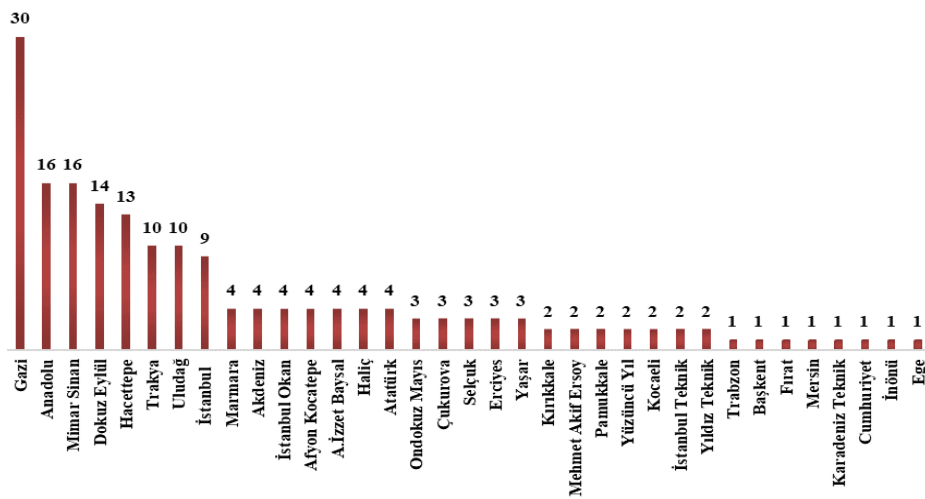
sade olması gibi nedenlerden dolayı yüksek lisans derecesindeki tezlerin sayısının fazla olduğu söylenebilir.

Grafik 2. Viyolonsel Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

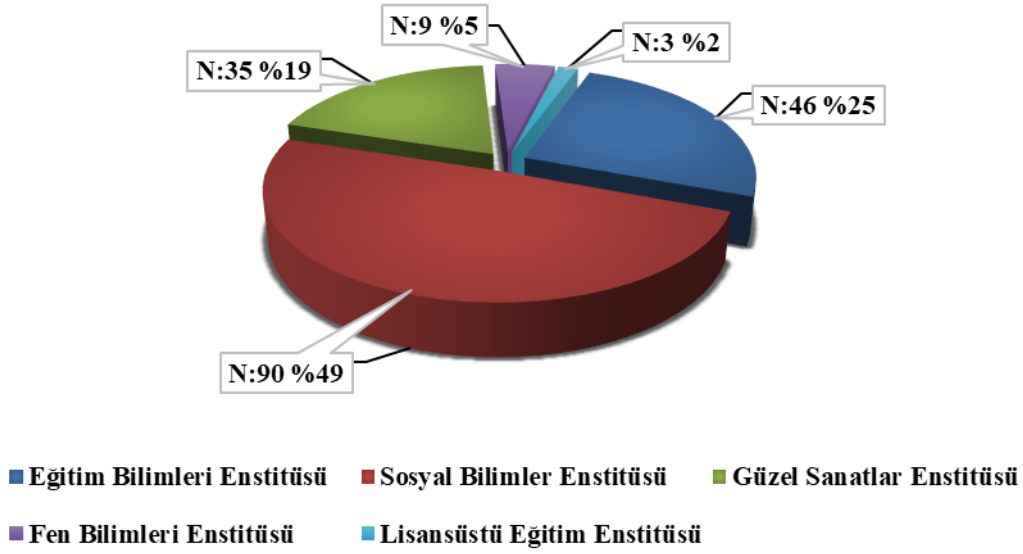
Alana ait tezlerin yıllara göre dağılımlarına ait verilerin yer aldığı Grafik 2 incelendiğinde 1992-2021 yılları arasında yapılan tezlerin 2006 yılına kadar sayılarının az olduğu, bu yıldan sonra tez sayılarında genel anlamda bir artış olduğu, 1994 ve 1995 yıllarında viyolonsel alanında tez yazılmadığı, en fazla tezin 2019 yılında yazıldığı görülmüştür. Yapılan çalışmaların sayılarındaki artışın lisansüstü program sayılarının artması ile doğru orantılı olduğu ve 2020 yılında Covid-19 pandemi süreci nedeni ile çalışma sayılarının 2019 yılına göre bir düşüş gösterdiği söylenebilir.

Grafik 3. Viyolonsel Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Viyolonsel alanında yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımına ait verilerin yer aldığı Grafik 3 incelendiğinde tezlerin en çok Gazi Üniversitesi'nde yapıldığı, bunu izleyen sırayla 16'şar tez ile Anadolu ve Mimar Sinan, 14 tez ile Dokuz Eylül, 13 tez ile Hacettepe, 10'ar tez ile Trakya ve Uludağ ve 9 tez çalışması ile İstanbul Üniversitesi'nin en çok tez yapılan üniversiteler olduğu görülmüştür. En az tez çalışması Trabzon, Başkent, Fırat, Mersin, Karadeniz Teknik, Cumhuriyet, İnönü ve Ege üniversitelerinde yapılmıştır.

Grafik 4. Viyolonsel Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Grafik 4 incelendiğinde viyolonsel alanında yapılmış tezlerin %49'luk oranla en çok sosyal bilimler enstitüsünde, %2'lik oranla en az lisansüstü eğitim enstitüsünde yapıldığı görülmüştür. Ülkemizde güzel sanatlar alanı lisansüstü programlarının büyük bir çoğunluğunun sosyal bilimler enstitüsü bünyesinde olmasından kaynaklı bu enstitüde yapılan çalışmaların sayısının fazla olduğu söylenebilir.

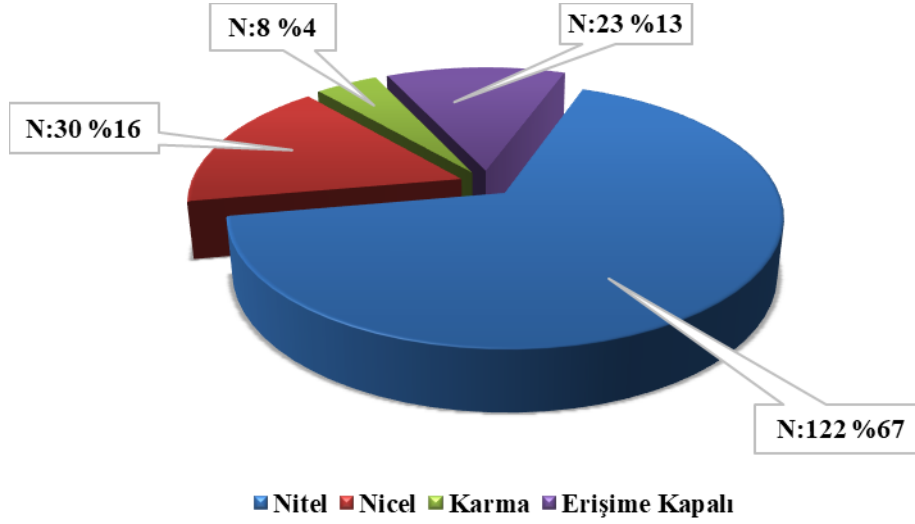
Tablo 1. Viyolonsel Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı

Danışman	N	%
Prof.	43	23,5
Prof. Dr.	34	18,6
Doç.	34	18,6
Doç. Dr.	30	16,4
Yrd. Doç. Dr.	21	11,5

Dr. Öğr. Üyesi	14	7,6
Öğr. Gör.	3	1,6
Yrd. Doç.	2	1,1
Çift Danışman	2	1,1
Toplam	183	100

Viyolonsel alanında yapılan tezlerin danışman unvanına göre dağılımına ait verilerin yer aldığı Tablo 1 incelendiğinde tezlerin %23,5’lik oranla en çok profesör danışmanlığında, %1,1’lik oranla en az çift danışman ve yardımcı doçent danışmanlığında yapıldığı görülmüştür.

Grafik 5. Viyolonsel Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Yöntemlere Göre Dağılımı

Grafik 5 incelendiğinde viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin %67’sinin nitel araştırma yöntemleri ile, %16’sının nicel araştırma yöntemleri ile, %4’ünün karma yöntem kullanılarak yapıldığı ve erişime kapalı olan tezlerin oranının %13 olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Viyolonsel Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Konulara Göre Dağılımı

Konular	N	%
1) Eser-etüt inceleme/analizi	42	23
2) Eserler	23	12,6
3) Çalgı eğitimi	15	8,2
4) Türk müziği	13	7,1
5) Müzik öğretmenliği programına yönelik çalışmalar	13	7,1
6) Çalgı tekniği	12	6,6

7)	Kitap/Metot	8	4,4
8)	Güzel sanatlar liselerine yönelik çalışmalar	7	3,8
9)	Besteciler/İcracılar	6	3,3
10)	Çalgı tarihçesi	6	3,3
11)	Öğretim yöntem ve teknikleri	5	2,7
12)	Eser/etüt/model karşılaştırması	5	2,7
13)	Yay tekniği	4	2,2
14)	Konservatuvarlara yönelik çalışmalar	4	2,2
15)	Çalgı öğretimi	3	1,6
16)	Türküler	3	1,6
17)	Öğretim programları	3	1,6
18)	Repertuar	2	1,1
19)	Çalgı yapım, bakım ve onarımı	2	1,1
20)	Orkestra	2	1,1
21)	Ekoller	2	1,1
22)	Entonasyon	2	1,1
23)	Müziyen sağlığı	1	0,5
	Toplam	183	100

Tablo 2 incelendiğinde viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin en çok eser etüt inceleme/analizi konusunda yapıldığı, bunu eserler, çalgı eğitimi, Türk müziği ve müzik öğretmenliği programına yönelik çalışmalar konularında yapılan tezlerin izlediği görülmüştür. En az %0,5'lik oranla müziyen sağlığı konusunda tez yapıldığı görülmüştür.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de 1992-2001 yılları arasında viyolonsel alanında yapılan lisansüstü tezleri incelemeyi amaçlayan bu çalışma kapsamında toplam 183 adet tez, tez türü, yıl, üniversite, enstitü, danışman unvanı, yöntem ve konu açısından değerlendirilmiştir. Yapılan analiz çalışması sonucunda Türkiye'de 1992-2001 yılları arasında viyolonsel alanında 22'si doktora, 135'i yüksek lisans ve 26'sı sanatta yeterlik tezi olmak üzere toplam 183 adet lisansüstü tez yapıldığı belirlenmiştir. Enstitülerin yüksek lisans kontenjanlarının doktora düzeyine göre daha fazla olmasının ve doktora programının her üniversitede yer almamasının tez türleri arasındaki sayısal farklılığın nedeni olarak yorumlanabilir. Bu bulguyu destekler nitelikte Atilla ve Akyürek (2020), Türkiye'de yaylı çalgılar alanında yapılmış lisansüstü çalışmaları incelemeyi amaçladıkları çalışmalarında, alt alt boyut olarak tezleri tez türlerine göre incelemişlerdir. Araştırma sonucunda yüksek lisans tezlerinin sayıca çok olduğunu tespit etmişlerdir.

Tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında 1994 ve 1995 yıllarında viyolonsel alanında çalışma yapılmadığı, en fazla tezin 2019 yılında yapıldığı, 2006 yılına kadar yapılan çalışma sayısını az olduğu, bu yıldan sonra yapılan çalışma sayısında genel anlamda bir artış olduğu saptanmıştır. Bu bulgudan yola çıkarak 2006 yılından sonraki çalışma sayılarının artışının lisansüstü eğitime verilen önemin artması ve lisansüstü eğitim kurum sayılarının buna paralel olarak artış göstermesinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Tezlerin en çok Gazi Üniversitesi'nde yapıldığı, en az tez çalışmasının Trabzon, Başkent, Fırat, Mersin, Karadeniz Teknik, Cumhuriyet, İnönü ve Ege üniversitelerinde yapıldığı belirlenmiştir. Buradan hareketle Gazi Üniversitesi'nin müzik alanında öncü üniversiteler arasında yer aldığı, öğretim üyeleri ve lisansüstü öğrencilerinin viyolonsel alanına önem verdikleri söylenebilir. Bu bulguyu destekler nitelikte Alyörük (2018), Türkiye'de gitar alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarına yönelik bir bibliyografya sunmayı amaçladığı çalışmasında alt boyut olarak tezleri üniversitelere göre incelemiştir. Araştırma sonucunda Gazi Üniversitesi'nin 23 lisansüstü tez ile gitar alanında en çok tez kabul eden üniversite olduğunu tespit etmiştir.

Tezlerin %49'unun sosyal bilimler enstitüsünde, %25'inin eğitim bilimleri enstitüsünde, %19'unun güzel sanatlar enstitüsünde, %5'inin fen bilimleri enstitüsünde, %2'sinin ise lisansüstü eğitim enstitüsünde yapıldığı görülmüştür. Buradan hareketle müzik alanındaki çalışmaların en çok sosyal bilimler enstitüsünde yapıldığı, müzik öğretmenliği programlarının eğitim bilimleri enstitülerine daha sonradan dâhil edildiği için yapılan çalışma sayısının sosyal bilimler enstitüsüne göre daha az olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Köşreli (2020), Türkiye'de çeşitli enstitülerde ses eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezleri incelemeyi amaçladığı çalışmasında, çalışmaların en çok Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapıldığını tespit etmiştir.

Tezlerin %23,5'lik oranla en çok profesör danışmanlığında, %1,1'lik oranla en az çift danışman ve yardımcı doçent danışmanlığında yapıldığı görülmüştür. Bilgi birikimleri ve donanımları nedeniyle profesörlerin daha çok tez ortaya koyduğu ve lisansüstü öğrencileri

tarafından daha çok seçildikleri söylenebilir. Benzer şekilde Karkın (2011), müzik bilimleri alanında yapılmış olan lisansüstü çalışmaları çeşitli değişkenler açısından analiz etmeyi amaçladığı çalışmada, alt boyut olarak danışman unvanlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik düzeylerinde en çok profesör danışmanlığında tez yapıldığını tespit etmiştir.

Tezlerin %67'sinin nitel araştırma yöntemleri ile, %16'sının nicel araştırma yöntemleri ile, %4'ünün karma yöntem kullanılarak yapıldığı ve erişime kapalı olan tezlerin oranının %13 olduğu görülmüştür. Lisansüstü tezlerin en çok nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılması, eğitim bilimleri enstitüleri dışındaki enstitülerde hazırlanan tez sayılarının fazla olması ve konu itibari ile nitel araştırma yöntemleri gerektiren çalışmalar olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Sonsel (2018), Türkiye'de viyola alanında yapılmış lisansüstü tezleri incelemeyi amaçladığı çalışmada, alt boyut olarak araştırma yöntemlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda viyola alanında yapılan tezlerin %63,5 lik oranla en çok nitel araştırma yöntemleri ile yapıldığını tespit etmiştir.

Viyolonsel alanında yapılmış lisansüstü tezlerin %23'lük oranla en çok eser etüt inceleme/analizi konusunda yapıldığı, %0,5'lik oranla en az müzisyen sağlığı konusunda yapıldığı görülmüştür. Bu bulguyu destekler nitelikte Yapalı (2015), Türkiye'de flüt ve flüt eğitimi alanlarında yapılan lisansüstü tezlerinin sınıflandırılmasını amaçladığı çalışmada, alt boyut olarak tezleri konularına göre incelemiştir. Araştırma sonucunda lisansüstü çalışmaların %56,8'lik oranla en çok eser inceleme konusunda yapıldığını, birçok bestecinin eserlerinin form, icra ve flüt tekniği açısından incelendiğini tespit etmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle araştırmacı ve uygulamacılara bazı önerilerde bulunulabilir:

1. Viyolonsel alanındaki öğrencilerin doktora düzeyinde çalışmalar yapmaya teşvik edilmesi,

2. Viyolonsel alanında gerçekleştirilecek olan çalışmaların kapsamının genişletilip yöntem bölümünde karma araştırma yöntemlerine başvurulması,
3. Viyolonsel alanında yapılan çalışmalarda konu seçiminde yenilikçi ve disiplinler arası konular seçilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Alyörük, G. (2016). Türkiye’de gitar alanında yapılan lisansüstü tezler: bir bibliyografya çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(35), 55-79.
- Atilla, B., ve Akyürek, R. (2020). Examination of postgraduate theses on string Instruments in Turkey. *Educational Research and Reviews*, 15(9), 581-586.
- Aydınlı Gürler, D. (2021). Müzik öğretmenliği alanında yapılan araştırmalar üzerine bir inceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 1858-1880.
- Bakioğlu, A., ve Gürdal, A. (2001). Lisansüstü tezlerde danışman ve öğrencilerin rol algıları: Yönetim için göstergeler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 9-18.
- Birel, A. S. (2014). *Viyolonsel öğretiminde performansı değerlendirmeye yönelik hazırlanan dereceli puanlama anahtarının (rubrik) sınanması ve değerlendirilmesi*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Danacı, E. F. ve Çiftçi, E. (2022). Türkiye’de yaylı çalgılar alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli kriterlere göre değerlendirilmesi. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 11(99), DOI: [10.7816/idil-11-99-08](https://doi.org/10.7816/idil-11-99-08).
- Demirbatır, R. (2001). Yaylı çalgılar yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tez bibliyografyası. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14(1), 143-150.
- Demirbatır, R. E. (1998). *Türkiye’deki eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde viyolonsel eğitimi*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Gençel Ataman, Ö. (2009). Ülkemizde flüt ve flüt eğitimi alanlarında yapılan lisansüstü tezler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 341-352.
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de lisansüstü eğitim: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 94-114.
- Karkın, A. M. (2011). Müzik bilimleri alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 143-149.
- Kösreli, S. (2020). Türkiye’de ses eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezlere yönelik bir inceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(5), 3651-3668.
- Sağır, T. (2005). Müzik öğretmenliği bilim dallarında çalışılan lisansüstü tezlerin enstitü farklılıkları açısından değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17). 243-245.
- Sonsel, Ö. B. (2018). Türkiye’de viyola alanında yazılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (47), 340-359.
- Tereci, A. ve Bindak, R. (2019). 2010-2017 yılları arasında Türkiye’de matematik eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 40-55.
- Tuzcu, G. (2003). Lisansüstü öğretim için yurtdışına öğrenci göndermenin planlanması. *Milli Eğitim Dergisi*, 160, 155-165.
- Yapalı, Y. (2015). *Ülkemizde flüt ve flüt eğitimi alanlarında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (1987-2014)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık. Ankara.

Yıldırım Orhan, Ş. (2012). Türkiye’de viyolonsel alanında yapılmış yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik tezleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 701-716.

Yıldız, A. (2004). Türkiye’deki yetişkin eğitimi araştırmalarına toplu bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(1),78-98.

Yılmaz, R. (2008). *Türkiye’de lisansüstü öğrenim için öğrenci seçimi: kara harp okulu savunma bilimleri enstitüsünde bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

www.tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ Erişim Tarihi: 23.11.2022